

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради ІПО

Протокол 09.04.2026 № 9

Голова вченої ради ІПО

Тетяна ВЕЖНОВЕЦЬ

(підпис, МП)

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ТА ПРОГРАМА
ЦИКЛУ ТЕМАТИЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

**«Актуальні питання неонатології в клінічній практиці
педіатра та лікаря загальної практики сімейної медицини»**

ТРИВАЛІСТЬ ЦИКЛУ – 2 ТИЖНІ (78 ГОДИН)

**Кафедра госпітального акушерства і гінекології
та післядипломної освіти**

Київ 2026

РЕЦЕНЗЕНТИ:

- 1) Шунько Елізавета Євгенівна - доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри неонатології Національної медичної академії післядипломної освіти ім. Шупика.
- 2) Волосовець Олександр Петрович - завідувач кафедри педіатрії №2 НМУ імені О.О. Богомольця, член-кореспондент НАМН України, заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор

Навчальна програма та план циклу тематичного удосконалення «Актуальні питання неонатології в клінічній практиці педіатра та лікаря загальної практики сімейної медицини» розглянуті постійно діючою навчально-методичною комісією вченої ради Інституту післядипломної освіти НМУ імені О.О. БОГОМОЛЬЦЯ:

Протокол від _____ 202__ р № _____.

СКЛАД РОБОЧОЇ ГРУПИ

Говсєєв Дмитро Олександрович

завідувач кафедри госпітального акушерства і гінекології та післядипломної освіти НМУ імені О.О.Богомольця, д.мед.н., професор,

Батман Юрій Анастасович

професор кафедри госпітального акушерства і гінекології та післядипломної освіти НМУ імені О.О.Богомольця, д.мед.н., професор,

Лакша Ольга Тмофіївна

доцент кафедри госпітального акушерства і гінекології та післядипломної освіти НМУ імені О.О.Богомольця, к.мед.н., доцент,

Мартінова Лілія Іванівна

доцент кафедри госпітального акушерства і гінекології та післядипломної освіти НМУ імені О.О.Богомольця, к.мед.н., доцент.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма циклу тематичного удосконалення «Актуальні питання неонатології в клінічній практиці педіатра та лікаря загальної практики сімейної медицини» призначена для підвищення кваліфікації спеціалістів: лікарі-педіатри-неонатологи, лікарі-педіатри, лікарі педіатричних спеціальностей, лікарі загальної практики-сімейні лікарі, лікарі-терапевти, лікарі акушери-гінекологи.

Цикл проводиться відповідно до «Положення про організацію та здійснення освітньої діяльності на післядипломному рівні в Національному медичному університеті імені О.О. Богомольця» з урахуванням засад Постанов Кабінету Міністрів України від 14.07.21 р № 725 «Про затвердження Положення про систему БПР медичних і фармацевтичних працівників» та від 29 вересня 2023 р. № 1036 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 14 липня 2021 р. № 725»; наказів Міністерства охорони здоров'я України від 25.07.2023 № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними спеціальностями» (зі змінами), від 16 квітня 2025 № 650 «Про затвердження Порядку проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я та внесення змін до деяких наказів Міністерства охорони здоров'я України», від 22.07.1993 № 166 «Про подальше удосконалення системи післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку лікарів та фармацевтів (провізорів)» (зі змінами).

Мета циклу — освоєння сучасних та нових методів вирішення професійних завдань, формування і закріплення на практиці професійних знань, умінь і навичок, отриманих в результаті теоретичної підготовки, вивчення світового досвіду грудного вигодовування, формування організаторських навичок для виконання обов'язків на займаній посаді з питань адаптації новонароджених різних груп високого ризику в ранньому неонатальному періоді.

Цикл тематичного удосконалення передбачає викладення принципів вивчення адаптації новонароджених при вагінальних пологах, після кесарева розтину, охоплює обсяг як теоретичних, так і практично-прикладних знань, вмінь і навичок, необхідних для належного здійснення професійної діяльності.

У навчальному плані циклу зазначено контингент слухачів, тривалість їх навчання, розподіл годин, відведених на вивчення тем навчальної програми. У разі необхідності, враховуючи базовий рівень знань слухачів, кафедра може

вносити корективи та доповнення до навчальних годин, які регламентовані навчальними планами, в межах 15 % від загального обсягу часу.

Навчальний план та програма циклу тематичного удосконалення доповнені переліком практичних навичок, списком рекомендованих літературних джерел.

Для виконання цієї програми під час навчання передбачено такі види навчальних занять: лекції, практичні заняття, різні види семінарських занять, а також самостійну роботу слухачів.

Перед початком циклу здійснюється контроль рівня знань особи у формі тестування.

Для визначення рівня засвоєння програми циклу передбачено підсумковий іспит, який складається з:

- тестування;
- оцінки практичних навичок в симуляційних умовах (в симуляційних центрах, на манекенах тощо), якщо програма навчання передбачала вдосконалення або набуття практичних навичок;
- вирішення клінічних завдань.

Слухачам, які виконали програму та успішно склали іспит, видається сертифікат про проходження циклу встановленого зразка.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
ЦИКЛУ ТЕМАТИЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ
«Актуальні питання неонатології в клінічній практиці
педіатра та лікаря загальної практики сімейної медицини»

Тривалість навчання: 2 тижні (78 годин)

Контингент: лікарі-педіатри-неонатологи, лікарі-педіатри, лікарі, педіатричних спеціальностей, лікарі загальної практики -сімейні лікарі, лікарі-терапевти, лікарі акушери-гінекологи відповідно до Наказів МОЗ України від 25 липня 2023р № 1347 та від 16.04.2025 № 650).

Код	Назва теми	Кількість навчальних годин				
		Лекції	Семін. заняття	Практ. заняття	Самост. робота	Разом
1	2	3	4	5	6	7
1	Вступ до проблеми адаптації плода					
1.1	Проведення сучасних методів діагностики стану плода після народження		2			2
1.2	Адаптація новонародженого після нормальної вагітності та фізіологічних пологів		2			2
2	Оцінка стану плода					
2.1	Стан плода в інтранатальному періоді		2			2
2.2	Материнські фактори ризику розвитку гіпоксії		2			2
2.3	Аntenатальні та інтранатальні фактори ризику		2			2
2.4	Фактори ризику, які впливають на стан дитини після народження.		2			2
2.5	Перинатальна агресія		2			2
3	Вступ до проблеми грудного вигодовування.					
3.1.	Переваги грудного вигодовування для здоров'я немовляти та для молоді мами.		2			2

3.2	Склад грудного молока. Молозиво, перехідне та зріле молоко.		2			2
3.3	Техніка годування та положення дитини та матері при різних ситуаціях			2	2	4
3.4	Харчування матері під час грудного вигодовування		2			2
3.5	Труднощі ГВ: Тріщини сосків, лактостаз, мастит — алгоритм допомоги матері.			2		2
3	Діти після кесарева розтину					
4.1	Акушерська ситуація, показання для кесарського розтину.			2		2
4.2	Стан плоду до операції.		2			2
4.3	Особливості обстеження новонароджених, яким проводилась первинна реанімація			4		4
4.4	Особливості після реанімаційного догляду за новонародженими даної групи			4		4
	Діти з затримкою росту плода					
5.1	Особливості стабілізації стану і проведення реанімації даних дітей	1		3		4
5.2	Важливість та особливості температурного ланцюжка		2			2
5.3	Виявлення ступеню затримки за допомогою сучасних методик			2		2
5.4	Особливості після реанімаційного догляду за новонародженими даної групи			4		4
6	Новонароджені, які потребували короткочасної ШВЛ					
6.1	Особливості обстеження та лікування новонароджених, які			2		2

	потребували короткочасної ШВЛ					
6.2	Післяреанімаційна допомога новонародженим, яким проводили тривалу або повну реанімацію			4		4
6	Медичний догляд за здоровою новонародженою дитиною.					
7.1	Первинний огляд новонародженої дитини в пологовій залі. Схема первинного лікарського огляду новонародженого.		2	2		4
7.2	Контакт "шкіра-до-шкіри" в пологовій залі. Десять кроків теплового ланцюжка.			2		2
7.3.	Первинний лікарський огляд новонародженого. Спілкування з батьками.			1		1
7.4	Транспортування новонародженого з пологової зали до палати спільного перебування.			2	1	3
7.5	Догляд за пуповинним залишком			2	1	3
7.6	Вакцинація проти гепатиту В та туберкульозу (БЦЖ)			1		1
7.7	Виписка новонародженого з акушерського стаціонару. Критерії виписки та огляд неонатолога.			1		1
7.8	Неонатальний скринінг та логістика.			1		1
7.9	Транзиторні стани новонароджених.			1		1
7.10	"Червоні прапорці" неонатальних захворювань. Навички швидкого розпізнавання критичних станів (сепсис, ВВС).			1		1
	Іспит		4			
	Всього	1	26	41	4	78

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
ЦИКЛУ ТЕМАТИЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ
«Актуальні питання неонатології в клінічній практиці
педіатра та лікаря загальної практики сімейної медицини»

Код теми, елемента	Назва теми, елемента
1	2
1	Вступ до проблеми адаптації плода
1.1	Проведення сучасних методів діагностики стану плода після народження
1.2	Адаптація новонародженого після нормальної вагітності та фізіологічних пологів
2	Оцінка стану плода
2.1	Стан плода в інтранатальному періоді
2.2	Материнські фактори ризику розвитку гіпоксії
2.3	Антенатальні та інтранатальні фактори ризику
2.4	Фактори ризику, які впливають на стан дитини після народження.
2.5	Перинатальна агресія
3	Вступ до проблеми грудного вигодовування.
3.1.	Переваги грудного вигодовування для здоров'я немовляти та для молодої мами.
3.2	Склад грудного молока. Молозиво, перехідне та зріле молоко.
3.3	Техніка годування та положення дитини та матері при різних ситуаціях
3.4	Харчування матері під час грудного вигодовування
3.5	Труднощі ГВ: Тріщини сосків, лактостаз, мастит — алгоритм допомоги матері.
4	Діти після кесарева розтину
4.1	Акушерська ситуація, показання для кесарського розтину.

4.2	Стан плоду до операції.
4.3	Особливості обстеження новонароджених, яким проводилась первинна реанімація
4.4	Особливості після реанімаційного догляду за новонародженими даної групи
5	Діти з затримкою росту плода
5.1	Особливості стабілізації стану і проведення реанімації даних дітей
5.2	Важливість та особливості температурного ланцюжка
5.3	Виявлення ступеню затримки за допомогою сучасних методік
5.4	Особливості після реанімаційного догляду за новонародженими даної групи
6	Новонароджені, які потребували короткочасної ШВЛ
6.1	Особливості обстеження та лікування новонароджених, які потребували короткочасної ШВЛ
6.2	Післяреанімаційна допомога новонародженим, яким проводили тривалу або повну реанімацію
7	Медичний догляд за здоровою новонародженою дитиною.
7.1	Первинний огляд новонародженої дитини в пологовій залі. Схеми первинного лікарського огляду новонародженого.
7.2	Контакт "шкіра-до-шкіри" в пологовій залі. Десять кроків теплового ланцюжка.
7.3.	Первинний лікарський огляд новонародженого. Спілкування з батьками.
7.4	Транспортування новонародженого з пологової зали до палати спільного перебування.
7.5	Догляд за пуповинним залишком
7.6	Вакцинація проти гепатиту В та туберкульозу (БЦЖ)
7.7	Виписка новонародженого з акушерського стаціонару. Критерії виписки та огляд неонатолога.
7.8	Неонатальний скринінг та логістика.
7.9	Транзиторні стани новонароджених.
7.10	"Червоні прапорці" неонатальних захворювань. Навички швидкого розпізнавання критичних станів (сепсис, ВВС).

**ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК
ДЛЯ ЦИКЛУ ТЕМАТИЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ
«Актуальні питання неонатології в клінічній практиці
педіатра та лікаря загальної практики сімейної медицини»**

№ п/п	Перелік навичок*
1.	Вміти вивчати акушерський анамнез.
2.	Вміти правильно оцінювати результати обстеження вагітної
3.	Вміти виділяти групи ризику на підставі отриманих даних
4.	Проводити ранню діагностику та прогнозувати невідкладні стани у різних груп новонароджених
6.	Вміти виділити пограничні стани, що загрожують зриву адаптації
7.	Особливості підтримки "теплого ланцюжка" при проведенні початкової і реанімаційної допомоги недоношеній дитині та дітей з ЗРП
8.	Лікарський огляд новонародженого
9.	Вміти розповісти та показати породіллі основні принципи та методи грудного вигодовування.
10.	Вміти ретельно обстежити дітей після народження
12.	Догляд за пуповинним залишком, клеювання пуповини.
13.	Скринінг новонароджених
14.	Володіти практичними навичками проведення катamnестичного догляду за новонародженими високого ступеню ризику.
15	Проведення пульсоксиметричного скринінгу для виключення критичних вад серця.
16	Транскутантне вимірювання рівня білірубину та робота з номограмами ризику.
17	Оцінка вуздечки язика (френулотомія) та її впливу на грудне вигодовування.
18	Визначення гестаційного віку за спрощеною шкалою Баллард.
19	Техніка забору крові для розширеного генетичного скринінгу (на тест-смужку).
20	Консультації батьків щодо правил безпечного сну та профілактики SIDS.
21	Оцінка психомоторного розвитку недоношеної дитини з урахуванням скоригованого віку.

**ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ТЕСТУВАННЯ
ДЛЯ ЦИКЛУ ТЕМАТИЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ
«Актуальні питання неонатології в клінічній практиці
педіатра та лікаря загальної практики сімейної медицини»**

1. Визначіть критерії встановлення діагнозу «*критичний стан плода*» при доплерометрії:
 - A. нульовий кровотік в артерії пуповини з 32 тижнів вагітності;
 - B. нульовий кровотік в артерії пуповини з 26 до 32 тижнів вагітності потребує проведення доплерометрії кровотоку в СМА та венозному протоці, при наявності порушень у зазначених судинах вважати стан критичним;
 - C. Зворотній кінцево-діастолічний
 - D. кровотік з 26 тижнів вагітності
 - E. нормальний кровотік в артерії пуповини з 32 тижнів вагітності;

2. Температуру тіла у недоношеного новонародженого слід виміряти
 - 1 раз на добу
 - Кожні 30 хвилин
 - **4-6 раз на добу +**
 - Не треба контролювати
 - **Кожні 30 хвилин в пологовій залі +**

3. До групи ризику порушення адаптації належать немовлята
 - **Народжені до 37 тижня гестації +**
 - Народжені на 37-39 тижні гестації
 - **Від матерів з прееклампсією +**
 - **Народжені шляхом кесарського розтину +**
 - З масою тіла до 4 кг
 - **З масою тіла більше 4 кг +**

4. Сучасні перинатальні технології догляду за здоровою дитиною включають – вкажіть НЕВІРНЕ положення
 - - Ранній початок грудного вигодовування
 - - Підтримку теплового ланцюжка
 - - Спільне перебування матері та дитини

- Обробку пуповинного залишку розчином бриліантового зеленого

5. Новонароджена дитина з пологового будинку виписується

- - Після проведення обов'язкових щеплень та скринінгів, з клемою на пуповинному залишку +
- - Після проведення обов'язкових щеплень та скринінгів, після відпадиння пуповинного залишку
- - На 6-7 добужиття, після відпадиння пуповинного залишку

6. Скринінг новонароджених проводиться

- - В першу добу після народження
- - У віці 48-72 годинижиття +
- - Всім новонародженим без погодження з батьками
- - На 5 добу життя тільки здоровим новонародженим

7. Перед випискою мати слід інформувати про загрозливі стани дитини, при яких їй слід негайно звернутись до лікаря. До таких симптомів НЕ відноситься

- - Неактивна дитина, погано смокче грудь
- - Підвищена збудливість, судоми
- - Порухення дихання, блювота, діарея
- - Запалення пуповинного залишку
- - **Випорожнення 7-8 раз на добу +**
- - Гіпо- абогіпертермія

8. Дослідженн яамніотичної рідини дозволяє встановити

- A. Стать дитини
- B. Вади розвитку ЦНС
- C. Хромосомнопатологію**
- D. Інфекцію у плода

9. Яку роль в біомеханізмі пологів грає плід?

- A. Активну
- B. Пасивну
- C. Ніяку
- D. Всі разом

10. Яки сучасні методи діагностики стану плоду в пологах застосовуються у світі?

- A. Тканинна пульсоксиметрія
- B. Визначення лактату з голівки плоду.**
- C. КТГ
- D. УЗД стану плода.

Е. Партограмма.

11. Які дані досліджень про стан плоду говорять про інтранатальну загибель.

А. Реверсний кровоток в судинах пуповини.

В. Відсутність ЧСС +

С. Відсутність рухової активності.

Д. Дані КТК

Е. Відсутність пологової діяльності.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Effect of timing of umbilical cord clamping and other strategies to influence placental transfusion at preterm birth on maternal and infant outcomes / H. Rabe, J. Diaz-Rossello, L. Duley, T. Dowswell // *Cochrane Database Syst. Rev.* – 2012 . – Issue 8: CD003248.
2. Про затвердження Уніфікованого клінічного протоколу первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Жовтятиця новонароджених» : наказ МОЗ України від 15.01.2024 № 42. URL: <https://moz.gov.ua/>
3. Порядок надання медичної допомоги новонародженим у закладах охорони здоров'я : наказ МОЗ України від 19.12.2023 № 2154.
4. Клінічна настанова, заснована на доказах «Грудне вигодовування та харчування дітей раннього віку»: затверджена робочою групою МОЗ України. К., 2024. 128 с.
5. Textbook of Neonatal Resuscitation (NRP 9th Edition) / ed. by G. M. Schmölzer, K. Wyckoff. American Academy of Pediatrics (AAP), 2026. 412 p.
6. WHO Recommendations on Care of the Preterm or Low-Birth-Weight Infant. World Health Organization. Geneva, 2022 (updated 2025). 164 p.
7. Gomella's Neonatology: Management, Procedures, On-Call Problems, Diseases, and Drugs / ed. by T. L. Gomella et al. 9th ed. New York : McGraw Hill, 2024. 1152 p.
8. Avery's Diseases of the Newborn / ed. by C. A. Gleason, S. E. Juul. 11th ed. Philadelphia : Elsevier, 2024. 1216 p.
9. Management of Neonatal Jaundice: Clinical Practice Guideline Revision. Pediatrics. 2024. Vol. 154, No. 3. P. 110–128. URL: <https://doi.org/10.1542/peds.2024-06>
10. Fanaroff and Martin's Neonatal-Perinatal Medicine: Diseases of the Fetus and Infant / ed. by R. J. Martin, A. A. Fanaroff, M. C. Walsh. 12th ed. Philadelphia : Elsevier, 2025. 2048 p.

11. Cloherty and Stark's Manual of Neonatal Care / ed. by A. R. Hansen et al. 9th ed. Philadelphia : Wolters Kluwer, 2023. 1150 p.
12. Neonatology: Questions and Controversies Series (7 Volume Set) / ed. by R. Polin. 4th ed. Philadelphia : Elsevier, 2024.
13. Breastfeeding: A Guide for the Medical Profession / ed. by R. A. Lawrence, R. M. Lawrence. 10th ed. Philadelphia : Elsevier, 2025. 960 p.
14. Physical Assessment of the Newborn: A Comprehensive Approach to the Art of Physical Examination / ed. by E. P. Tappero, M. E. Honeyfield. 7th ed. New York : Springer, 2024. 320 p.
15. Newborn Screening: Foundations and Emerging Technologies / ed. by R. J. Currier. 2nd ed. San Francisco : Genetic Medicine Press, 2026. 410 p.
16. Atlas of Procedures in Neonatology / ed. by M. G. MacDonald, S. K. Ramasethu. 7th ed. Philadelphia : Wolters Kluwer, 2024. 580 p.
17. Color Atlas of Neonatology / ed. by G. J. Enhorning. 3rd ed. New York : McGraw-Hill, 2024. 450 p.